

ХМЕЛЬНИЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ТА ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ

НАЗВА ДИСЦИПЛІНИ / ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Силабус освітнього компонента
«Медіаосвіта та медіаграмотність»

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський), другий (магістерський)
Галузь знань	Освіта / Педагогіка
Спеціальність	Дошкільна освіта, Початкова освіта, Середня освіта (за предметними спеціальностями)
Освітня програма	Дошкільна освіта фаховий молодший бакалавр, Дошкільна освіта перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, Дошкільна освіта другий (магістерський) рівень вищої освіти, Початкова освіта фаховий молодший бакалавр, Початкова освіта перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, Початкова освіта другий (магістерський) рівень вищої освіти, Середня освіта (Історія) перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, Середня освіта (Історія) другий (магістерський) рівень вищої освіти, Середня освіта (Українська мова і література) перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, Середня освіта (Українська мова і література) другий (магістерський) рівень вищої освіти, Середня освіта (Мова і зарубіжна література (англійська)) перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, Середня освіта (Мова і зарубіжна література (англійська)) другий (магістерський) рівень вищої освіти.
Статус дисципліни	вибіркова
Форма навчання	денна / заочна
Курс, семестр	II рік навчання на бакалавраті, 7 або 8 семестр; 1 курс магістратури, 1 або 2 семестр.
Обсяг дисципліни	150 год. (51 ауд., 99 с.р.)
Семестровий контроль/контрольні заходи	залік
Мова викладання	Українська
Інформація про викладача	Біницька Катерина Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор
Контактний телефон, e-mail	+380681152565, rfin.yz87@ukr.net

Програма освітнього компонента

Метою викладання навчальної дисципліни «Медіаосвіта і медіаграмотність» є формування медіакомпетентної особистості майбутнього вчителя, як відповідального під час реалізації соціального спілкування в суспільній та освітній практиці. Підготувати підрастаюче покоління до свідомого існування у медіасередовищі та органічної інтеграції в медіакультуру через формування критичного відношення до медіапродуктів, перетворення молоді як споживачів медіапродуктів у свідомих і творчих користувачів мас-медіа, вироблення імунітету до маніпулятивної дії мас-медіа. Також створення умов інформаційної безпеки для свідомих громадян суспільства неможливо без опанування сучасним поколінням, молоддю основ медіаграмотності.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Медіаосвіта і медіаграмотність» є:

Методичні: сформувати практичні навички рефлексії і критичного мислення як психологічних механізмів медіаграмотності, які забезпечують свідоме споживання медіа-продукції на основі ефективного орієнтування в медіапросторі та осмислення власних медіа-потреб, адекватного та різнобічного оцінювання змісту і форми інформації, її повноцінного і критичного тлумачення з урахуванням особливостей сприймання мови різних медіа.

Пізнавальні: вивчити вплив різних медіазасобів на учасників освітнього процесу та можливих наслідків їх негативного впливу.

Практичні: здатність розуміти, аналізувати й оцінювати зміст медіа, вміння використовувати медіа під час навчання і дозвілля, бути співтворцем особистого змісту в мас-медіа, володіти навичками самопрезентації та спілкування з іншими користувачами медіа, вміти критично оцінювати власну медіаактивність.

У результаті вивчення курсу студенти повинні:

знати: законодавчі та нормативно-правові акти щодо впровадження медіаосвіти в Україні; роль медіа в формуванні полікультурної картини світу; функції і класифікацію засобів масової інформації по способу передачі інформації і по каналам сприйняття; негативні тенденції, що створюють засоби масової інформації (дезорієнтація особистості, крайній негативізм, надлишковий оптимізм тощо); сутність медіаграмотності та медіакомпетенцій; сутність соціальної інформації і її вплив на формування адаптаційного середовища молоді; правила культури спілкування в інформаційному суспільстві та методи захисту від можливих негативних впливів у процесі масової комунікації.

вміти: здійснювати аргументований критичний огляд аудіовізуальної та друкованої інформації, готувати рецензії; оцінювати зміст, форму і стиль аудіовізуальної та друкованої інформації; здійснювати перевірку та класифікацію джерел інформації; аналізувати явища і процеси в соціально-економічному житті суспільства в минулому та сучасному вимірах; давати оцінку культурно-історичному розвитку суспільства, його культурному і духовному надбанню; поєднувати традиційні методи навчання з мультимедійними засобами подачі інформації, засобами масової інформації; орієнтуватися в сучасному медіапросторі, розуміти основні принципи функціонування різних видів масової інформації.

Зміст освітнього компонента

№	Теми	Аудиторні години	Лекції	Семінарські Практичні
1.	Медіаосвіта та медіаграмотність як освітні категорії.	8	4	4
2.	Правові основи функціонування медіа у суспільстві.	8	4	4
3.	Професійні стандарти в медіа та маніпулювання при їх порушенні	8	4	4

4.	Медіа як бізнес.	8	4	4
5.	Комунікація та медіа Масова комунікація.	8	4	4
6.	Вплив медіа на особистість. Медіабезпека	11	6	5
	Всього	51	26	25

Самостійна робота студентів

№ з/п теми	Зміст завдань	Кількість годин
1.	Напрацювання західних науковців у сфері медіаосвіти. Медіаосвіта в Україні.	16
2.	Основні етапи розвитку авторського права та суміжних прав у медіапросторі — форми порушення та механізм захисту. Авторські та суміжні права в Україні.	16
3.	Маніпулювання аудиторіями через порушення стандартів. Приклади порушення стандартів.	16
4.	Структура медіа підприємства. Бізнес-модель медіа компанії.	16
5.	Використання мотивів підсвідомого впливу. Маніпуляція підсвідомістю.	16
6.	Використання мотивів підсвідомого впливу. Маніпуляція підсвідомістю.	19
	Разом	99

Навчальні матеріали та ресурси

1. Конспекти лекцій.
2. Плани семінарських і практичних занять.
3. Тести.

Система контролю та оцінювання

Контроль знань та умінь здобувачів освіти (поточний і підсумковий) з навчальної дисципліни здійснюється згідно з кредитно-модульною системою організації навчального процесу. Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою. В основу кредитно-модульної системи навчання здобувачів вищої освіти покладено принцип накопичення оцінок за певний період навчання (модуль, семестр).

Поточний контроль за засвоєнням матеріалу дисципліни проводиться шляхом застосування методів усного опитування, тестування, перевірки самостійної роботи студентів, спостереження за навчальною діяльністю студентів.

Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок за змістові модулі.

По завершенню вивчення курсу студенти складають залік.

Максимальна кількість балів, які студент може набрати за всі модулі впродовж семестру, становить 100 балів. До заліку не допускаються здобувачі, які не виконали всі види обов'язкових самостійних робіт, передбачених силабусом, а також підсумкова оцінка якого становить менше 35 балів. Якщо студент набрав 35-59 балів, то він обов'язково складає залік. Якщо студент набрав 60-100 балів, то за наявності бажання підвищити рейтинг здобувач може скласти залік. Для підвищення позитивної оцінки надається одна спроба.

Критерії оцінювання відповідей студентів на заліку: правильність, точність, повнота

відповіді; вільне володіння матеріалом; розуміння матеріалу курсу; вміння наводити приклади.

Остаточна оцінка рівня знань з навчальної дисципліни складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 100 балів, і рейтингу з атестації (залік) – не більше 25 % від кількості набраних балів за семестр.

Еквівалент оцінки в балах для кожної теми визначено в таблицях.

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Поточний контроль						Сума
Змістовий модуль №1						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	100
13	23	13	23	13	15	

T1, T2 ... T6 – теми змістового модуля.

№	Теми	Тести	Усне опитування	Самостійна робота	Творчі завдання
1.	Медіаосвіта та медіаграмотність як освітні категорії.	6	5	2	
2.	Правові основи функціонування медіа у суспільстві.	6	5	2	10
3.	Професійні стандарти в медіа та маніпулювання при їх порушенні	6	5	2	
4.	Медіа як бізнес.	6	5	2	10
5.	Комунікація та медіа Масова комунікація.	6	5	2	
6.	Вплив медіа на особистість. Медіабезпека	8	5	2	
	Разом	100			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

1. Аналіз сучасних теорій медіаосвіти. URL:
<http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/6324/>.
2. Біницька К. Досвід розвитку медіа освіти в зарубіжних країнах. Збірник наук.
праць Уманського державного педагогічного університету ім. П. Тичини. 2014. Ч.1 С. 37-45.
3. Yankovych, O.I., Chaika, V.M., Ivanova, T.V., Binytska, K.M., Kuzma, I.I., Pysarchuk, O.T. and
Falfushynska, H.I., 2019. Technology of forming media literacy of children of the senior
preschool age of Ukraine. *CTE Workshop Proceedings* [Online], 6, pp.126–144. Available
from: <https://doi.org/10.55056/cte.372>
4. S. Bacher, K. . Binytska, C. . Kraler, and I. . Shcherbiak, “DIDACTICS IN THE CONTEXT OF
THE INTRODUCTION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN EDUCATION”, *ITLT*, vol. 106,
no. 2, pp. 164–177, May 2025, doi: 10.33407/itlt.v106i2.5768.
5. Впровадження медіаосвіти у закладах загальної середньої
освіти. URL: http://91.250.23.215:8080/jspui/bitstream/123456789/1126/1/vprovadzhennia_mediaosvity.pdf.
6. Горпинич О.В., Архипова А.О. Соціологія масових комунікацій та
медіапланування: навчальний посібник. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2018.
255 с. URL: http://lib.khnu.km.ua/EL_LIBRARY/Skachani/2020/Gorpinich/index.pdf.
7. Кость С. П. Теоретичні поняття і терміни медіаосвіти. Науковий вісник
Львівського державного університету внутрішніх справ. серія психологічна. 2017. Вип. 1. С.
178-186. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvldu_2017_1_22.
8. Медіаграмотність як один із засобів протидії інформаційній війні. URL:
https://www.researchgate.net/profile/Hanna_ganna_Anna_Onkovych/publication/334599989_Pedagogicna_blogodidaktika_ta_ii_skladniki/links/5d34ef854585153e59166fa8/Pedagogicna-blogodidaktika-ta-ii-skladniki.pdf#page=310.
9. Медіаграмотність як одна з інновацій української освіти.
<http://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3828/1/52.pdf>.
10. Медіаграмотність як складова інформаційної безпеки. URL:
<file:///C:/Users/user/Downloads/389-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-1199-1-10-20181101.pdf>.
11. Медіаграмотність як сучасна потреба інформаційного суспільства. URL:
<http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/29981/%D0%9F%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B0.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
12. Медіаграмотність: Підручник для вчителя.
URL:https://issuu.com/irf_ua/docs/dp-2014-5.
13. Медіаосвіта та медіаграмотність: короткий огляд / Іванов В., Волошенюк О.,
Кульчинська Л. К.: АУП, ЦВП, 2011. 58 с.
URL:<https://www.irf.ua/files/ukr/programs/media/aup-media.pdf>.
14. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В.
Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. Київ: Центр вільної преси, 2012. 352 с. URL:
<https://www.aup.com.ua/uploads/momg.pdf>.
15. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник для студентів педагогічних
коледжів. Київ: Центр Вільної Преси, 2014. 431 с. URL:
https://www.researchgate.net/publication/325108046_Mediaosvita_ta_mediagramotnist_pidrucnik_dl_a_studentiv_pedagogicnih_koledziv_Kiiv_Centr_Vilnoi_Presi_2014_431_s.

16. Медіаосвіта в українській школі: методологічний і практичний аспект. URL: http://elib.institutemvd.by/handle/MVD_NAM/941.
17. Медіа-освіта і професійна підготовка педагога у розвинених країнах світу. URL: <https://sci.lidubgd.edu.ua/handle/123456789/6413>.
18. Медіаосвіта та особливості її впровадження в Україні. URL: http://lutsk-ntu.com.ua/sites/default/files/zbirnik_materialiv_2018.pdf#page=20
19. Медіаосвіта: теоретичні основи. URL: <http://pednauki.chdu.edu.ua/article/viewFile/132381/128834>.
20. Нове в медіаосвіті: блогодидактика та її складники. URL: http://elib.institutemvd.by/handle/MVD_NAM/302.
21. Особливості висвітлення проблем медіаосвіти у вищій школі. URL: https://www.researchgate.net/profile/hanna_ganna_anna_onkovych/publication/334599989_pedagogicna_blogodidaktika_ta_ii_skladniki/links/5d34ef854585153e59166fa8/pedagogicna-blogodidaktika-ta-ii-skladniki.pdf#page=277
22. Практична медіаосвіта : авторські уроки. Збірка/ Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк ; За Науковою редакцією В. В. Різуна. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2013. 447 с. URL: <https://docplayer.net/54538180-Praktichna-mediaosvita-avtorski-uroki-zbirka.html>.
23. Світові та вітчизняні тенденції розвитку медіаосвіти. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/25592/1/Shevchuk%20305-315.pdf>.
24. Шейбе С., Рогоу Ф. Медіаграмотність: Підручник для вчителів / Сінді Шейбе, Фейз Рогоу/ Перекл. з англ. С.Дьома; за загал. ред. В.Ф. Іванова, О.В. Волошенюк. К.: Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2017. 319 с. URL: https://www.aup.com.ua/uploads/medialiteracy_2017_short.pdf.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека українських підручників. URL: <https://westudents.com.ua/>.
2. Бібліотека Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії. URL: <http://biblio.kgpa.km.ua/>.
3. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського. URL: <http://www.dnpgov.ua/>.
4. Нормативні документи Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/nprasearch>.
5. Академія української преси. URL: <http://www.aup.com.ua>
6. Детектор медіа. URL: <http://detector.media>
7. Медіакритика. URL: <http://www.mediakrytyka.info>
8. Медіапсихологія і медіа освіта. URL: <http://www.mediaosvita.org.ua>
9. MediaLiteracy. URL: <http://www.medialiteracy.org.ua>
10. MediaSapiens. URL: <http://osvita.mediasapiens.ua>
11. FAKE OFF. URL: <http://fakeoff.org/uk>
12. Stopfake.org. URL: <http://www.stopfake.org>
13. Он-лайн курс «Very Verified: онлайн-курс з медіаграмотності» за посиланням: <https://verified.ed-era.com/ua>
14. Он-лайн курс «Медіаграмотність для освітян» на платформі Prometheus
15. Он-лайн курс «Медіаграмотність для громадян». URL: <https://irex.mocotms.com/1>
16. Он-лайн курс «Новинна грамотність» від Детектор Медіа. URL: <https://video.detector.media/special-projects/novynna-gramotnist-i22>

Силабус:

Складено доктором педагогічних наук, професором, Біницькою Катериною Миколаївною.

Ухвалено кафедрою педагогіки (протокол № 2 від 27 вересня 2024 р.).